

**Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών για την πρόταση νόμου
«Ο περί Ποινικής Δικονομίας (Τροποποιητικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2020»**

Παρόντες:

Γεώργιος Γεωργίου, πρόεδρος

Ανδρέας Πασιουρίδης

Δημήτρης Δημητρίου

Χριστιάνα Ερωτοκρίτου

Άριστος Δαμιανού

Κωστής Ευσταθίου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών μελέτησε την πιο πάνω πρόταση νόμου, η οποία κατατέθηκε στη Βουλή από τους βουλευτές κ. Πανίκο Λεωνίδου εκ μέρους της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος και κ. Κωστή Ευσταθίου εκ μέρους του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ, σε δύο συνεδρίες της, που πραγματοποιήθηκαν στις 3 και 26 Μαρτίου 2021. Στην πρώτη συνεδρίαση της επιτροπής κλήθηκαν και παρευρέθηκαν εκπρόσωποι του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας και του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου.

Στην πρώτη συνεδρίαση της επιτροπής παρευρέθηκε επίσης το μέλος της επιτροπής κ. Πανίκος Λεωνίδου.

Σημειώνεται ότι η επιτροπή μελέτησε την εν λόγω πρόταση νόμου κατά προτεραιότητα, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Κανονισμού 40Α του Κανονισμού της Βουλής των Αντιπροσώπων, λόγω του σκοπού της προτεινόμενης νομοθετικής ρύθμισης.

Σκοπός της πρότασης νόμου, όπως αυτή αρχικά είχε κατατεθεί στη Βουλή, είναι η τροποποίηση του περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου, ώστε να επέλθουν στη βασική νομοθεσία τροποποιήσεις οι οποίες κρίνονται αναγκαίες για σκοπούς εκσυγχρονισμού αυτής και διασφάλισης βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ειδικότερα, με την υπό αναφορά πρόταση νόμου σκοπούνται τα ακόλουθα:

1. Η προσθήκη των ονομάτων των μαρτύρων, τους οποίους η κατηγορούσα αρχή προτίθεται να καλέσει στην επί ακροατηρίω διαδικασία, στις λεπτομέρειες που περιλαμβάνονται στο κατηγορητήριο με το οποίο αρχίζει η ποινική δίωξη προσώπου.
2. Η καταχώριση έφεσης κατά αθωωτικής απόφασης χωρίς την προηγούμενη εξασφάλιση της σύστασης ή της γραπτής έγκρισης του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας.
3. Η διαγραφή αναχρονιστικών όρων στην υπό τροποποίηση νομοθεσία οι οποίοι συνιστούν κατάλοιπα της αποικιοκρατίας.
4. Η θεσμοθέτηση της έκδοσης διαδικαστικών κανονισμών για σκοπούς του περὶ Ποινικής Δικονομίας Νόμου από το Υπουργικό Συμβούλιο με τη συνδρομή του Ανωτάτου Δικαστηρίου και η έγκρισή τους από τη Βουλή των Αντιπροσώπων.
5. Η παροχή δυνατότητας στο Υπουργικό Συμβούλιο να προχωρεί στη σύσταση ad hoc επιτροπής με όρους εντολής τη βελτίωση, τη ρύθμιση, τη μεταρρύθμιση, την αναθεώρηση, τη μελέτη, την εισαγωγή προτάσεων σχετικά με τη ρύθμιση και τη λειτουργία των δικαστηρίων, όπως για το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο.

Ο εκ των εισηγητών της πρότασης νόμου κ. Κωστής Ευσταθίου, αναλύοντας τις πρόνοιες αυτής, δήλωσε ότι οι προτεινόμενες ρυθμίσεις κρίνονται αναγκαίες, ώστε:

1. να διαγραφούν αναχρονιστικές διατάξεις, σύμφωνα με τις οποίες η κατηγορούσα αρχή, στο πλαίσιο συνοπτικής δίκης, δεν είναι υποχρεωμένη να παρουσιάζει κατάλογο μαρτύρων·
2. να απαλειφθεί η παρέμβαση ενός μη δικαστικού οργάνου, ήτοι του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, στο δικαίωμα καταχώρισης έφεσης κατά αθωωτικής απόφασης σε ιδιωτικές ποινικές υποθέσεις·

3. διαδικαστικοί κανονισμοί που εκδίδονται δυνάμει των διατάξεων του περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου και αφορούν σε ζητήματα πρακτικής φύσεως να υπόκεινται σε έγκριση από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, καθότι ουσιαστικά με την έκδοση διαδικαστικών κανονισμών έχει καταργηθεί η τοπική αρμοδιότητα των δικαστηρίων, με αποτέλεσμα σήμερα να καταχωρίζονται ποινικές υποθέσεις σε δικαστήριο της επαρχίας στην οποία εξυπηρετούνται καλύτερα τα συμφέροντα του κατηγορούμενου.

Η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, χωρίς να διαφωνεί με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις των προτεινόμενων ρυθμίσεων, εξέφρασε προβληματισμό για πλείστα όσα θέματα και ειδικότερα:

1. όσον αφορά την προτεινόμενη ρύθμιση, σύμφωνα με την οποία η καταγραφή των ονομάτων των μαρτύρων από την κατηγορούσα αρχή σε συνοπτικές δίκες με οπισθογράφηση του κατηγορητηρίου θα είναι υποχρεωτική, ότι:
  - α. η φιλοσοφία της μη υποχρεωτικής καταγραφής όλων των μαρτύρων που η κατηγορούσα αρχή προτίθεται να καλέσει στο πλαίσιο συνοπτικής δίκης έγκειται στην ίδια τη φύση της εν λόγω δίκης, η οποία πρέπει να διασφαλίζεται ότι είναι ευέλικτη και σύντομη, σε αντίθεση με δίκη ενώπιον κακουργιοδικείου, που εξ αντικειμένου αφορά σε σοβαρά αδικήματα και στην οποία η κατηγορούσα αρχή έχει υποχρέωση καταγραφής των μαρτύρων. Συναφώς, σε περίπτωση θέσπισης τέτοιας ρύθμισης, αναμένεται ότι θα προκληθούν καθυστερήσεις στις συνοπτικές διαδικασίες, εφόσον η κατηγορούσα αρχή θα έχει υποχρέωση να καλεί όλους τους μάρτυρες των οποίων τα ονόματα οπισθογραφούνται στο κατηγορητήριο·
  - β. η ετοιμασία των κατηγορητηρίων στις συνοπτικές δίκες διενεργείται από μέλη της Αστυνομίας Κύπρου, οι οποίοι, μη έχοντας την ενδεδειγμένη

νομική κατάρτιση, δεν υπεισέρχονται στη διαδικασία διύλισης της μαρτυρίας που έχουν ενώπιόν τους, με ενδεχόμενο να περιλαμβάνουν στο κατηγορητήριο όλους τους μάρτυρες που κλήθηκαν να δώσουν κατάθεση κατά τη διερεύνηση της υπόθεσης και οι οποίοι συνακόλουθα πρέπει να παρουσιάζονται ενώπιον του δικαστηρίου χωρίς τούτο να είναι απαραίτητο για σκοπούς απόδειξης της υπόθεσης·

- γ. παρά τα πιο πάνω, κατά την πρακτική εφαρμογή των σχετικών διατάξεων, σε ορισμένες περιπτώσεις τα ονόματα των μαρτύρων υποβάλλονται στο πλαίσιο συνοπτικής δίκης από την αστυνομική εισαγγελία μαζί με το μαρτυρικό υλικό, ενώ, περαιτέρω, η προτεινόμενη ρύθμιση δύναται να τύχει εφαρμογής μόνο σε περιπτώσεις εκδίκασης κακουργημάτων συνοπτικά, κατόπιν απόφασης του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας.
2. Όσον αφορά την πρόταση για καταχώριση έφεσης κατά αθωωτικής απόφασης χωρίς την υποχρέωση εξασφάλισης σύστασης ή γραπτής έγκρισης του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, η καταχώριση έφεσης άπτεται των ευρύτερων συνταγματικών εξουσιών του εν λόγω αξιωματούχου, η οποία καλύπτει και την καταχώριση έφεσης κατά αθωωτικής απόφασης στο πλαίσιο ιδιωτικής ποινικής υπόθεσης.
3. Η έκδοση διαδικαστικών κανονισμών αποτελεί αρμοδιότητα του Ανωτάτου Δικαστηρίου και δε χωρεί καθ' οιονδήποτε τρόπο παρέμβαση της εκτελεστικής και νομοθετικής εξουσίας.

Η εκπρόσωπος του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, η οποία παρέστη στη συζήτηση, συμφώνησε με τις θέσεις της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας και επισήμανε ότι τα δικαιώματα του κατηγορούμενου έχουν ενισχυθεί σημαντικά κατά τα τελευταία χρόνια μέσω εναρμονιστικών νομοθεσιών, οι οποίες

διασφαλίζουν την ισορροπία των όπλων σε ποινικές διαδικασίες. Επιπρόσθετα, ανέφερε ότι η προτεινόμενη ρύθμιση, που αφορά στην έκδοση διαδικαστικών κανονισμών από το Υπουργικό Συμβούλιο και την έγκρισή τους από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, αντίκειται στο άρθρο 163 του συντάγματος, επισημαίνοντας ταυτόχρονα ότι οι διατάξεις του άρθρου 176 του περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου, όπως αυτές μεταφράστηκαν και ενοποιήθηκαν κατόπιν εφαρμογής του περί Επισήμων Γλωσσών της Δημοκρατίας Νόμου, προβλέπουν ότι το Ανώτατο Δικαστήριο είναι αρμόδιο για την έκδοση διαδικαστικών κανονισμών για την καλύτερη εφαρμογή του περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου.

Ο εκπρόσωπος του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου επισήμανε ότι η πρόταση για προσθήκη στις λεπτομέρειες που περιλαμβάνονται στο κατηγορητήριο των μαρτύρων τους οποίους η κατηγορούσα αρχή προτίθεται να καλέσει στην επ' ακροατηρίω διαδικασία συνιστά ένα θετικό βήμα στην πορεία εκσυγχρονισμού της ποινικής δικονομίας και βασικό ανθρώπινο δικαίωμα κατοχυρωμένο από το σύνταγμα, σύμφωνα με το οποίο ο κατηγορούμενος έχει δικαίωμα σε επαρκή χρόνο και διευκολύνσεις για την ετοιμασία της υπεράσπισής του.

Επιπροσθέτως των πιο πάνω, ο ίδιος εκπρόσωπος συμφώνησε με την πρόταση για διαγραφή της υφιστάμενης διάταξης, σύμφωνα με την οποία για την καταχώριση έφεσης κατά αθωωτικής απόφασης είναι απαραίτητη η εξασφάλιση σύστασης ή γραπτής έγκρισης από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας.

Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο της συζήτησης επισημάνθηκε από τα μέλη της επιτροπής η μεγάλη σημασία του εκσυγχρονισμού του δικαίου κατά τρόπο που να διασφαλίζεται η προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων, τονίζοντας ειδικότερα ότι, αφ' ης στιγμής είναι δυνατή η καταχώριση ιδιωτικής ποινικής υπόθεσης, το δικαίωμα καταχώρισης έφεσης κατά αθωωτικής απόφασης σε τέτοιες υποθέσεις εκφεύγει της

δικαιοδοσίας του, ενώ εκφράστηκαν επιφυλάξεις όσον αφορά την πρόταση για παροχή δυνατότητας στο Υπουργικό Συμβούλιο να συστήσει ad hoc επιτροπή για σκοπούς μελέτης ζητημάτων που αφορούν στη λειτουργία των δικαστηρίων.

Η επιτροπή, υπό το φως των πιο πάνω, αποφάσισε να προχωρήσει σε τροποποίηση του κειμένου με τη διαγραφή της πρόνοιας που προβλέπει για τη δυνατότητα του Υπουργικού Συμβουλίου να συστήσει ad hoc επιτροπή, με σκοπό τη βελτίωση, τη ρύθμιση, τη μεταρρύθμιση, την αναθεώρηση, τη μελέτη, την εισαγωγή και την πρόταση οποιουδήποτε ζητήματος αφορά στη λειτουργία των δικαστηρίων και των σχετικών νόμων.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, κατέληξε στις ακόλουθες θέσεις:

1. Ο πρόεδρος και το μέλος της επιτροπής βουλευτές της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού και τα μέλη της επιτροπής βουλευτές της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις επιφυλάχθηκαν να τοποθετηθούν επί των προνοιών της πρότασης νόμου κατά τη συζήτησή της στην ολομέλεια του σώματος.
2. Το μέλος της επιτροπής βουλευτής της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Κόμματος και το μέλος της επιτροπής βουλευτής του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ εισηγούνται στη Βουλή την ψήφιση της πρότασης νόμου σε νόμο όπως αυτή έχει αναθεωρηθεί σύμφωνα με τα πιο πάνω.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών υποβάλλει με την παρούσα έκθεσή της την πρόταση νόμου για τη λήψη τελικής απόφασης στο στάδιο της συζήτησής της από την ολομέλεια του σώματος.

Σημειώνεται ότι σε περίπτωση ψήφισης του προτεινόμενου νόμου θα τροποποιηθεί ο τίτλος του, ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Ποινικής Δικονομίας (Τροποποιητικός) Νόμος του 2021».

29 Μαρτίου 2021

Αρ. Φακ.: 23.02.061.020-2020

ΧΑ/ΜV